

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 6. aprila 2017*

„Državne pomoči — Pomorski promet — Nadomestilo za izvajanje javne storitve — Povečanje kapitala — Sklep, s katerim so bile pomoči razglašene za nezdružljive z notranjim trgov in je bila odrejena njihova izterjava — Likvidacija tožeče stranke — Sposobnost biti stranka v postopku — Ohranitev pravnega interesa — Neobstoj sklepa o ustavitvi postopka — Pojem pomoči — Storitve splošnega gospodarskega pomena — Merilo zasebnega vlagatelja — Očitna napaka pri presoji — Napačna uporaba prava — Ugovor nezakonitosti — Obveznost obrazložitve — Pravica do obrambe — Sklep 2011/21/EU — Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah — Okvir Unije za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve — Sodba Altmark“

V zadevi T-220/14,

Saremar – Sardegna Regionale Marittima SpA s sedežem v Cagliariju (Italija), ki jo zastopajo G. M. Roberti, G. Bellitti in I. Perego, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo G. Conte, D. Grespan, in A. Bouchagiar, agenti,

tožena stranka,

ob intervenciji

Compagnia Italiana di Navigazione SpA s sedežem v Neaplju (Italija), ki so jo sprva zastopali F. Sciaudone, R. Sciaudone, D. Fioretti in A. Neri, nato M. Merola, B. Carnevale in M. Toniolo, odvetniki,

intervenientka,

zaradi predloga na podlagi člena 263 PDEU za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije z dne C(2013) 9101 final z dne 22. januarja 2014, v zvezi z ukrepi pomoči SA.32014 (2011/C), SA.32015 (2011/C) in SA.32016 (2011/C), ki jih je avtonomna regija Sardinija izvedla v korist družbe Saremar, v delu, v katerem sta bili s tem sklepom kot državni pomoči opredeljena nadomestilo za izvajanje javne storitve in povečanje kapitala, ti ukrepi pa so bili razglašeni za nezdružljive z notranjim trgov in je bila odrejena njihova izterjava,

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi D. Gratsias (poročevalec), predsednik, M. Kancheva in N. Póltorak, sodnici,

* Jezik postopka: italijanščina.

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega dela postopka in obravnave z dne 20. julija 2016

izreka naslednjo

Sodbo¹

[...]

Pravo

1. Sposobnost družbe Saremar biti stranka v postopku

- 43 Uvodoma, iz pojasnil in dokumentacije, ki sta jih stranki predložili Splošnemu sodišču 11. in 29. julija 2016, je razvidno, da je družba Saremar, ker ni mogla vrniti dela že nakazane sporne pomoči, predlagala, naj se ji dovoli udeležba v postopku preventivnega prestrukturiranja z namenom njene likvidacije, ta predlog pa je potrdilo Tribunale di Cagliari (sodišče v Cagliariju, Italija) 22. julija 2015. Družba Saremar je prenehala opravljati vse dejavnosti 31. marca 2016 in je v poznejši fazi likvidacije, saj so bile vse terjatve do prednostnih upnikov poravnane, po mnenju same družbe pa je predvideno, da se v prihajajočih mesecih izvede prva bistvena razdelitev med nezavarovane upnike.
- 44 Glede na nacionalno zakonodajo in postopek, ki se uporablja, lahko družba, ki je v postopku likvidacije, izgubi svojo sposobnost biti stranka v postopku. Poleg tega sama tožeča stranka navaja, da je tak primer mogoč v italijanskem pravu. Komisija je na obravnavi in v svojem dopisu z dne 29. julija 2016 sicer poudarila, da je z likvidacijo tožeče stranke vprašljiv njen pravni interes, ne pa, da ta likvidacija omaja njeno sposobnost biti stranka v postopku. Vendar bi vprašanje njenega pravnega interesa, če bi tožeča stranka morebiti izgubila sposobnost biti stranka v postopku, postalo brezpredmetno, zato je treba preučiti, ali je to sposobnost ohranila med postopkom.
- 45 V zvezi s tem, če pojem „pravna oseba“ iz člena 263, četrti odstavek, PDEU – kot je Sodišče že presodilo – ne sovпада nujno s pojmi iz različnih pravnih redov držav članic, iz sodne prakse vseeno izhaja, da ta pojem načeloma zajema obstoj pravne osebe, ustanovljene v skladu z zakonodajo države članice ali tretje države, in sposobnost biti stranka v postopku, ki jo to pravo priznava (glej v tem smislu sodbe z dne 20. marca 1959, Nold/Visoka oblast, 18/57, EU:C:1959:6; z dne 28. oktobra 1982, Groupement des Agences de voyages/Komisija, 135/81, EU:C:1982:371, točka 10, in z dne 18. januarja 2007, PKK in KNK/Svet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, točka 114, ter sklep z dne 24. novembra 2009, Landtag Schleswig-Holstein/Komisija, C-281/08 P, neobjavljen, EU:C:2009:728, točka 22). Tako je samo v izjemnih okoliščinah, zlasti kadar to nalagajo zahteve po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, mogoče dopustiti tožbo subjekta, ki na podlagi posebnega nacionalnega prava nima sposobnosti biti stranka v postopku (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2007, PKK in KNK/Svet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, točke od 109 do 114). Poleg tega mora ta sposobnost biti stranka v postopku obstajati med postopkom (glej v tem smislu sodbi z dne 20. septembra 2007, Salvat père & fils in drugi/Komisija, T-136/05, EU:T:2007:295, točke od 25 do 27, in z dne 21. marca 2012, Marine Harvest Norway in Alsaker Fjordbruk/Svet, T-113/06, neobjavljena, EU:T:2012:135, točke od 27 do 29). Obstoj pravne osebnosti in sposobnost biti stranka v postopku je treba preučiti glede na upoštevno nacionalno pravo (sodba z dne 27. novembra 1984, Bensider in drugi/Komisija, 50/84, EU:C:1984:365, točka 7, in sklep z dne 3. aprila 2008, Landtag Schleswig-Holstein/Komisija, T-236/06, EU:T:2008:91, točka 22).

1 — Navedene so le točke zadevne sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

46 V tem primeru je iz dopisa družbe Saremar z dne 29. julija 2016 razvidno, da v skladu s sodno prakso Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija), družba, ki je predmet postopka preventivnega prestrukturiranja, ohrani pravico, da v lastnem imenu vloga pravna sredstva in sodeluje v sporih, da zavaruje svoje premoženje. Poleg tega je tožeča stranka temu dopisu priložila pismo svojih likvidacijskih upraviteljev z dne 26. julija 2016, s katerim potrjuje, da je mandat njenih svetovalcev v okviru tega postopka še naprej veljaven. Zato je treba ugotoviti, da družba Saremar kljub svoji likvidaciji med postopkom ni izgubila svoje sposobnosti biti stranka v postopku.

2. Ugovor ustavitve postopka, ki ga je podala Komisija

47 Komisija meni, da je pravni interes družbe Saremar med postopkom prenehal obstajati, ker je družba v likvidacijskem postopku, ki še poteka. V zvezi s tem navaja, da je likvidacija družbe Saremar v poznejši fazi in bi se lahko zaključila pred razglasitvijo te sodbe. Poleg tega, kot naj bi tožeča stranka priznala, ne bi mogla nadaljevati z gospodarsko dejavnostjo, tudi če bi bil izpodbijani sklep razglašen za ničten, zanj pa zato ne bi veljala obveznost vračila pomoči. Nazadnje, interes upnikov družbe Saremar, da se znesek spornih pomoči izključi iz obveznosti te družbe, je drugačen od interesa za nadaljevanje njene gospodarske dejavnosti. Komisija nazadnje ugotavlja, da bi Splošno sodišče zaradi takšnega neobstoja pravnega interesa v tem primeru moralo ustaviti postopek.

48 Družba Saremar v odgovor na te trditve navaja, da bi razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa zanj imela pravne učinke, ker bi povzročila zmanjšanje obveznosti v dogovoru z upniki, v znesku več kot 11 milijonov EUR, kar bi omogočilo celovito poplačilo vseh njenih upnikov.

49 V skladu z ustaljeno sodno prakso je pravni interes bistveni in prvi pogoj za vsa pravna sredstva pred sodišči (glej sodbo z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točka 58 in navedena sodna praksa).

50 V zvezi s tem iz člena 263 PDEU izhaja, da obstaja jasna ločnica med pravico do ničnostne tožbe institucij Unije in držav članic, iz drugega odstavka tega člena, in pravico fizičnih in pravnih oseb, iz četrtega odstavka tega člena. V skladu z ustaljeno sodno prakso uresničevanje te pravice do vložitve tožbe, kar zadeva institucije Unije in države članice, ni pogojena niti z utemeljitvijo njihovega procesnega upravičenja niti z utemeljitvijo njihovega pravnega interesa (glej v tem smislu sodbo z dne 24. marca 2011, Freistaat Sachsen in Land Sachsen-Anhalt/Komisija, T-443/08 in T-455/08, EU:T:2011:117, točka 64, in sklep z dne 19. februarja 2013, Provincie Groningen in drugi/Komisija, T-15/12 in T-16/12, neobjavljen, EU:T:2013:74, točki 42 in 44 ter navedena sodna praksa).

51 Nasprotno, pravica fizičnih in pravnih oseb do vložitve tožbe iz člena 263, četrti odstavek, PDEU, je na eni strani odvisna od tega, da se jim prizna procesno upravičenje, to je, da so v skladu z besedilom te določbe njihove tožbe vložene zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in ne potrebujejo izvedbenih ukrepov. Na drugi strani je ta pravica do vložitve tožbe odvisna od obstoja pravnega interesa v fazi vložitve tožbe, ki je pogoj dopustnosti, ki se razlikuje od procesnega upravičenja. Tako kot predmet tožbe mora ta pravni interes obstajati do razglasitve sodne odločbe, sicer se postopek ustavi (glej sodbo z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točke 57 in od 59 do 62 ter navedena sodna praksa).

52 Obstoj pravnega interesa je torej vprašanje javnega reda, o katerem lahko Splošno sodišče presoja po uradni dolžnosti ob vložitvi tožbe, da preveri njeno dopustnost, ali pa med postopkom, da preveri, ali je o tej tožbi še treba odločati (glej v tem smislu sklep z dne 24. marca 2011, Internationaler Hilfsfonds/Komisija, T-36/10, EU:T:2011:124, točka 46 in navedena sodna praksa).

53 Tak pravni interes predpostavlja, da ima lahko razglasitev ničnosti izpodbijanega akta pravne posledice in da lahko rezultat pravnega sredstva stranki, ki ga je vložila, prinese korist (sodbi z dne 7. junija 2007, Wunenburger/Komisija, C-362/05 P, EU:C:2007:322, točka 42, in z dne 17. septembra 2015, Mory in

- drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točka 55). Pravni interes tožeče stranke mora biti obstoječ in dejanski in se ne sme nanašati na prihodnji in hipotetični položaj (glej sodbo z dne 17. septembra 2015, Mory in drugi/Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 54 Najprej je treba ugotoviti, da ta tožba izpolnjuje pogoje dopustnosti, kot so bili navedeni zgoraj v točkah od 51 do 53, tako glede procesnega upravičenja tožeče stranke, kot tudi glede obstoja njenega pravnega interesa ob vložitvi tožbe, česar pa Komisija ne izpodbija.
- 55 Zlasti glede pravnega interesa je treba navesti, da je ob vložitvi tožbe izpodbijani sklep posegal v položaj tožeče stranke, saj je Komisija za nezdržljive in nezakonite razglasila pomoči, do katerih je bila tožeča stranka upravičena, in je odredila njihovo vračilo. Samo iz tega razloga je bil z izpodbijanim sklepom spremenjen pravni položaj te družbe, ki po sprejetju tega sklepa ni bila več upravičena do teh pomoči in je morala računati s tem, da jih bo morala načeloma vrniti (glej sodbo z dne 21. decembra 2011, ACEA/Komisija, C-319/09 P, neobjavljena, EU:C:2011:857, točki 68 in 69 ter navedena sodna praksa).
- 56 Ugotoviti je treba, da likvidacija družbe Saremar ni učinkovala tako, da bi bil med postopkom omajan njen pravni interes, kot je opredeljen zgoraj v točki 55.
- 57 Najprej je treba spomniti, da izpodbijani sklep ni bil razveljavljen ali umaknjen, tako da je ta tožba ohranila svoj predmet (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2007, Wunenburger/Komisija, C-362/05 P, EU:C:2007:322, točka 48).
- 58 Dalje, pravni učinki izpodbijanega sklepa niso postali brezpredmetni zgolj zaradi likvidacije družbe Saremar.
- 59 Prvič, RAS zaradi izpodbijanega sklepa družbi Saremar še vedno ne more nakazati dela spornega povečanja kapitala, zato ta javni organ – kot je razvidno tudi iz zapisnika skupščine delničarjev družbe Saremar z dne 11. julija 2012, priloženega vlogi – te transakcije ni priglasil Komisiji. V spisu ni elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče izključiti možnosti, da je v primeru razglasitve ničnosti izpodbijanega sklepa tega dela spornega povečanja kapitala, do katerega bi bila družba Saremar upravičena, vključeno v njeno premoženje.
- 60 Drugič, glede dela spornih pomoči, ki ga je RAS že nakazal družbi Saremar, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da samo okoliščina, da je podjetje v stečajnem postopku, zlasti kadar ta postopek vodi v likvidacijo podjetja, ne omaja načela vračila pomoči. V takšnem primeru je vzpostavitev prejšnjega stanja in odpravo izkrivljanja konkurence, ki je nastala zaradi nezakonitega izplačila pomoči, načeloma mogoče doseči z vknjižbo med obveznosti podjetja tiste obveznosti, ki se nanaša na vrnitev zadevnih pomoči (glej sodbo z dne 1. julija 2009, KG Holding in drugi/Komisija, od T-81/07 do T-83/07, EU:T:2009:237, točki 192 in 193 ter navedena sodna praksa). Zato morajo zaradi izpodbijanega sklepa sporne pomoči najmanj ostati med obveznostmi družbe Saremar, tako da tudi ob predpostavki, da jih ni mogoče vrniti RAS, niso več del premoženja tožeče stranke.
- 61 Zato je treba ugotoviti, da likvidacija družbe Saremar ne omaja ugotovitve iz točke 55 zgoraj, da bi razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa lahko pomenila ugodnost za tožečo stranko, z ozirom na to, da bi bil pravni položaj slednje glede na sporne pomoči nujno spremenjen. Poleg tega bi se zaradi take razglasitve ničnosti njen gospodarski položaj bistveno izboljšal, saj bi bilo sporne pomoči mogoče ponovno vključiti v njeno premoženje. Dalje, navesti je treba, da to analizo potrjuje sodba z dne 13. septembra 2010, Grčija in drugi/Komisija (T-415/05, T-416/05 in T-423/05, EU:T:2010:386), v kateri je Splošno sodišče presodilo, da družbe v likvidaciji, ki so vrstile zadevne pomoči v postopkih v glavni stvari, ohranijo pravni interes, ker bi jim Helenska republika v primeru razglasitve odločbe za nično, morala povrniti vrnjene zneske, ki bodo v njihovih likvidacijskih bilancah vknjiženi med sredstva (sodba z dne 13. septembra 2010, Grčija in drugi/Komisija, T-415/05, T-416/05 in T-423/05, EU:T:2010:386, točka 62).

- 62 Dodati je treba, da Splošno sodišče do danes ni bilo obveščeno o tem, da bi bil likvidacijski postopek družbe Saremar zaključen.
- 63 Iz vsega navedenega izhaja, da ima družba Saremar v okviru te tožbe pravni interes, zato je treba o zadevi odločiti.

[...]

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Družba Saremar – Sardegna Regionale Marittima SpA poleg lastnih stroškov nosi stroške, ki sta jih priglasili Evropska komisija in družba Compagnia Italiana di Navigazione SpA.

D. Gratsias

M. Kancheva

N. Póltorak

Razglašeno na obravnavi v Luxembourg, 6. aprila 2017.

Podpisi